

## СТАНОВИЩЕ

**Относно конкурс за заемане на академичната длъжност „професор”, специалност 2.3. Философия, за нуждите на секция „Социални теории, стратегии и прогнози” обявен в ДВ, бр. 89 от 12. XI. 2019 г. и протокол 27 от 10.12.2019 г. на НС на ИФС**

**от доц. д-р Христина Георгиева Амбарева, член на Научното жури съгласно заповед № РД – 09 – 773 от 18.12.2019 г.**

### **Общо описание на представените материали**

Доц. д.ф.н. Борислав Николов Градинаров е единствен кандидат, явил се по обявения конкурс. В него той участва с две монографии, 4 студии и 29 статии.

Монографията „Медийно право” е текст с подчертано юридическо звучене, но поставените в него въпроси са разгледани и осмислени с философско внимание към общата картина, конструирана от понятия, факти и история. Книгата е издадена през 2016 г. , в обем от 263 стр., състои се от 12 глави, които тематично обхващат дванадесет важни проблема на медийното право. Като такива авторът е подбрал 1) същност и принципи на медийното право, 2) медийно регулиране, 3-5) субекти, основни понятия и регулиране на радио-телевизионната дейност, 6) търговски съобщения, 7) дигитални медии, 8) интернет, 9) проблемите за свободата на словото, 10) достъпа до информация, 11) авторското право и 12) медийната сигурност.

Втората монография „Риск и антирискови стратегии” е предложена като хабилитационен труд, издадена е през 2020 г., с обем от 303 стр. Тя е философска книга, в която анализът е базиран на позоваването на класически философски автори и концепции и на авторитетни съвременни изследователи и анализатори на риска.

Четирите глави на монографията представят авторска теория за риска, в която последователно са разгледани налични интерпретации на риска, представена е издържана собствена теория за същността на риска, както и анализ на автора върху индивидуалните и колективните антирискови стратегии. Книгата завършва с оценка на възможностите на прогнозирането като антирискова стратегия.

Представените за участие в конкурса студии и статии (писани в периода 2007-2019) обхващат широк набор от теми, които показват интереси и компетентност в областта на социалната философия, икономиката и политическата икономия, правото и философията на политиката и др. Някои от тези теми са: безусловният базов доход, проблемът за собствеността и общите блага, бедността, проблеми на социалното развитие в условията на неолибералния капитализъм, процесите на разединение в ЕС, етически проблеми в правото и др.

Предоставените от кандидата документи за справка показват, че предложените публикации за участие в конкурса за професор не повтарят публикациите за доцент и доктор на философските науки. Кандидатът отговаря и надхвърля минималните изисквания, съгласно ППЗРАСРБ и ППЗРАСРБ-БАН, за заемане на длъжността „професор”.

## **Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата.**

Доц. Градинаров има две магистратури – по Философия и по Право и прави впечатление тяхното обединяване в изследователската, експертната и преподавателската му работа. В научната работа се откриват взаимовръзки между анализа на философски, политически и юридически въпроси, които заедно очертават тенденция да се мисли по посока на практически важни решения – без да се отива прекалено далеч във философската абстракция и без анализът да се ограничава до буквата на закона, като винаги се подбира значим социален проблем. Това е важно качество на всеки изследовател, което в случая демонстрира и предимството на интердисциплинарния подход.

Има изразен баланс между научната и педагогическата дейност на доц. Градинаров. Наред с активната научна дейност, от 1996 г. до сега той преподава на студенти от специалностите Политология, Право, Журналистика, Връзки с обществеността, Икономика и др. от Славянски университет, Великотърновски университет, УНСС и Бургаски свободен университет. Курсовете, които води, са в широк набор от дисциплини, които показват компетентност в научни полета от интерес за работата на секцията: Увод в политологията, Методология на политическия анализ, Местна власт и управление, Юридическа етика, Медийно право, Философия, Философия и социология на дигиталното общество. Доц. Градинаров е бил научен ръководител на двама докторанти, отчислени с право на защита (през 2009 и 2015), както и научен ръководител на четирима магистри по политическа икономика (2016).

Доц. Градинаров е автор на две рецензии и три становища за академични степени и длъжности. Съставител е на шест научни сборника, редактор е на четири от тях. Книгата „Медийно право” е подходяща да се ползва като учебно пособие.

Важна част от научно-приложната работа на кандидата е експертната дейност, който в периода 2001-2003 и 2007-2010 работи като юридически консултант към СЕМ. В периода 2008 – 2013 г. е бил член на Управителния съвет на БАН.

## **Съдържателен анализ на научните постижения на кандидата.**

Теоретичните интереси в областта на медиите и юридическата компетентност успешно са съчетани в монографията „Медийно право”. Тук последователно, на достъпен и ясен език са разгледани различни аспекти на медийната регулация. Прави впечатление възприетата от автора добра научна практика да се подхожда към проблемите с изработването на точни дефиниции за основните понятия. Самата книга започва с дефиниция на понятието за медийна регулация, която е принос на автора с оглед на цитиранията, които поражда.

Практиката да се подхожда към въпросите с ясна дефиниция на основните понятия води към друг съществен принос в книгата, който е задълбочено разглеждане на понятието за дигитализация, на интернет като дигитална медийна среда и най-вече аргументирано разграничаване на интернет като мащабна инфраструктура - „дигитална комуникационна среда или платформа” - от медията, каквато е World Wide Web, в която цялата технология по създаване, пренос, съхранение и обработка на съобщенията се представя на потребителя като информация със значение и смисъл. С разбиране са представени от автора особеностите, свързани с регулацията на интернет на институционално и неинституционално ниво, както и отделната само/регулация на World Wide Web.

От създаването на интернет досега има три големи въпроса, свързани с ползването на Световната мрежа и те са опазването на личните данни, авторското право и свободата на словото. В книгата те също са разгледани заедно с противоречията, които пораждат и факторите, които им влияят.

Хабилитационният труд „Риск и антирискови стратегии” предлага цялостна концепция за риска, която обхваща въпроси като: кой създава риска и каква е неговата същност?; каква е успешната антирискова стратегия?; какво се случва, когато социалните институти започнат да произвеждат нестабилност? и др. Самото произведение е поставено в диалог с предходен труд – „Силата на системния фактор”, 2019. За разлика от системния фактор, който има силата по-скоро на „обективни условия”, независими от индивидуалния човек, рискът е представен като релационно свойство и отношение към бъдещи събития, които могат да застрашат ключови ценности - заради което е неотделим от въпроса „риск за кого?”.

Научен принос на автора е оригиналната класификационна схема на рисковете според два принципа – дистрибутивност и транзитивност, които изразяват съответно възможността рискът да бъде разпределен и тежестта му да намалее (социалното и здравно осигуряване), или неблагоприятните последици да бъдат поети от друг (застраховането). Като форма на дистрибутивния риск е определен системният (институционалният) риск, при който институциите не оправдават очакванията на гражданина. Решението на автора да обоснове застраховането и системите за социално и здравно осигуряване като антирискови стратегии е интересно и е аргументирано в така представената концептуална рамка. Оригинална и плодотворна за бъдещи изследвания е идеята да се мисли за социалния капитал като за антирискова стратегия и положителен системен фактор.

Представянето на еврочленството през призмата на колективната антирискова стратегия създава перспектива за разбиране на проевропейската политика, която е неразривно свързана с въпроса за сигурността. Авторът разширява идеята за антирисковата стратегия от индивидуално на колективно ниво със съответните въпроси за цената, която се плаща за повече сигурност. Той обръща внимание на конкретни рискове като загуба на суверенитет, проблеми пред единството на ЕС, рискове от създаването на безвизово пространство.

Представянето на концепцията на книгата е организирано, систематизирано и подкрепено с голямо количество дискусии, гледни точки, анализ на проблеми и противоречия от научни трудове в областта. Книгата има не само висока образователна стойност, но и отношение към актуални въпроси на политиката и социалната практика. Важна е също системната перспектива на осмисляне на проблема за сигурността - от индивидуално, частно-ориентирано до колективно, национално и наднационално ниво.

Системният фактор, според автора, генерира бъдеще, в което рисковете мога да бъдат намалени и с друга антирискова стратегия – създаването на прогнози. В каква степен това е възможно е отговор, който Б.Градинаров дава, като се спира изчерпателно на възможностите и ограниченията на статистическия подход, детерминистичната прогнозируемост, ролята на автономното социално действие на субекта. Обща черта на задълбочените анализи е здравословният скептицизъм, с който той признава наличието на сериозни „познавателни дефицити относно бъдещето” (стр.250).

## **Цитирания**

Изследванията на кандидата пораждат интерес, доказателство за което са техните цитирания. Те напълно покриват изискуемия брой за длъжността „професор“, като показва научен интерес към темите на сигурността, медийното право, социалните проблеми и процесите в България.

## **Критични бележки**

В книгата „Медийно право“ доц. д.ф.н. Б.Градинаров пише за регулирането на интелектуалната собственост в условията на дигитализацията и за авторското право. Има ли място и какво е то на лицензите за отворен код в това право и коя е причината да не засяга темата в книгата?

Имам коментар относно цитираното определение на виртуалната реалност на стр. 142 като реалност, която не съществува, но е също като истинската и която е продукт на човешкото съзнание. Определението буди известно несъгласие. Не може ли виртуалната реалност да бъде считана за алтернативна реалност, която е съвсем истинска (поне колкото парите), защото иначе няма да има нужда от регулация.

## **Лични впечатления за кандидата**

Познавам доц. д.ф.н. Б.Градинаров от работата му в секция „Социални теории, стратегии и прогнози“ от 2010 г. Той се е доказал като конструктивен и критичен участник в дискусиите, човек с внимание към детайла и сериозно отношение към работата.

## **Заклучение**

Въз основа на активната научна, експертна и преподавателска дейност на доц. д.ф.н. Борислав Градинаров, категорично подкрепям избирането му за академичната длъжност “професор” в научната специалност 3.2. Философия, към секция „Социални теории, стратегии и прогнози“ към ИФС-БАН. С оглед на научните приноси на кандидата предлагам на уважаемите членове на Научното жури също да гласуват положително.

доц. д-р Христина Амбарева

.....

27 февруари 2020 г.

гр. София